

RAAKY
RAAHEN KYLIEN KEHITTÄMINEN
LOPPURAPORTTI

Projektipäällikkö Jouko Viirret
9.10.2000

RAAKY
RAAHEN KYLIEN KEHITTÄMINEN
LOPPURAPORTTI

Projektipäällikkö Jouko Viirret
9.10.2000

**RAAKY
RAAHEN KYLIEN KEHITTÄMINEN
LOPPURAPORTTI**

SISÄLLYS

	sivu
1. HANKKEEN TAUSTA JA LÄHTÖKOHDAT.....	1
2. HANKEORGANISAATIO	2
3. AJANKOHTA JA KESTO, AIKATAULUN TOTEUTUMINEN	3
4. TOIMINNAN KUVAUS	3
4.1 Matkailu	3
4.2 Reitit	4
4.3 Muita matkailua tukevia hankkeita	4
4.4 Kylien aktivointi	4
4.5 Tiedotus	5
5. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	6
5.1 Yritystoiminta	6
5.2 Kylien vetovoimatekijät/asuin ympäristön viihtyvyys	6
5.3. Yleisiä tavoitteita	6
6. HANKKEEN TALOUS	7
7. JATKOTOIMENPITEET JA PROJEKTIN ARVIOINTIA....	8

1. HANKKEEN TAUSTA JA LÄHTÖKOHDAT

Raahen kaupunki tunnetaan ennenmuuta Rautaruukin teräksestä ja yleisestikin Raaha mielletään teollisuuskaupungiksi. Kaupungissa on myös laaja maaseutualue, jonka elinkeinoja ei ole suunnitelmallisesti kehitetty. Alueella on voimassa neljä kyläsuunnitelmaa/osayleiskaavaa ja yksi rantaosayleiskaava, jotka ohjaavat asunto- ja lomarakentamista. Ne kaipaavat uusimista.

Kylissä on ollut enemmän tai vähemmän aktiivisia kylätoimikuntia, jotka ovat huolehtineet ennenmuuta kyläläisten viihtyisyydestä sekä pienten kylähankkeiden eteenpäinviemisestä. Euroopan Unioni on tuonut mukanaan hanketoiminnan, joka mahdollistaa laajojen kyläkehittämishankkeiden toteuttamisen kyläaktiivien itsensä toteuttamina.

Jokaisella kylällä on tarjottavanaan omaleimainen luonto matkailu-, virkistys- ja elinkeinotoiminnan käyttöön. Kuitenkin kaupungin matkailutarjonnasta puuttuivat kaupunkiloman vastapainoksi nykypäivän ihmisen vaatimustasoa vastaavat palvelut, joiden toteuttamiseen kylillä on mahdollisuudet.

Projektialue käsitti maantieteellisen alueen, joka rajoittuu etelässä Pyhäjoen kunnan rajaan, lännessä luonnollisesti Perämereen sekä idässä ja pohjoisessa Vihannin ja Pattijoen kuntien rajoihin. Kylistä olivat mukana Piehinki, Arkkukari-Haapajoki, Mattilanperä, Saloinen, Honganpalo, Tarpio sekä Palonkylä. Asukkaita projektin alueella on noin 5 700.

Kaikki kaupungin perinteiset maatilayritykset sijaitsevat alueella. Maatalouden lisäksi alueella on lukuisa joukko muita pieniä maaseutuyrityksiä. Kylien ja kylillä toimivien yritysten verkottumista ei kuitenkaan juuri ole ollut.

2. HANKEORGANISAATIO

Ohjausryhmä:

Inkeri Kerola	puheenjohtaja
Auno Aunola	
Ritva Björkman	
Maria-Liisa Heikkilä	
Elina Kippola	
Päivi Krekilä	
Tapani Mattila	
Urho Mäkelä	
Kerttu Mäyrä	
Eero Nylund	
Toivo Räsänen	
Tuomo Tamminen	
Juhani Torvela	
Anja Ukonaho	
Virpi Viitanen	
Kalevi Hiivala/Terttu Ylilauri	TE-keskuksen edustaja

Ohjausryhmän työjaosto:

Inkeri Kerola	puheenjohtaja
Auno Aunola	
Maria-Liisa Heikkilä	
Urho Mäkelä	
Kerttu Mäyrä	
Eero Nylund	
Virpi Viitanen	

Projektipäällikkö Jouko Viirret on toiminut ohjausryhmän ja työjaoston sihteerinä.

Projektin kirjanpito hoidettiin Raahen kaupungin rahatoimistossa.

3. AJANKOHTA JA KESTO, AIKATAULUN TOTEUTUMINEN

Projekti aloitettiin 01.10.1997 ja päättyi 30.09.2000. Projektin piti alunperin päättyä vuoden 1999 loppuun, mutta sille haettiin pidentystä vuoden 2000 loppuun.

4. TOIMINNAN KUVAUS

Hankkeen keskeisimpänä kohderyhmänä ovat olleet alueella toimivat yrittäjät ja elinkeinonharjoittajat sekä yritystoimintaa aloittavat ja uusia toimintoja suunnittelevat henkilöt. Uusien matkailupalveluiden ja matkailuelinkeinon harjoittamista tukevien toimintojen kehittäminen olivat keskeisiä projektin tavoitteita.

Hankkeen toteuttaminen aloitettiin laajalla kyläkokousten sarjalla. Jokaisella kylällä järjestettiin tilaisuus kaikille asiasta kiinnostuneille. Näissä kokoontumisissa kerrottiin projektin sisällöstä sekä tavoitteista ja sen tarjoamista mahdollisuuksista. Omaehtoisen kehittämistyön merkitystä korostettiin. Projekti tarjoaa siihen työvälineitä. Tilaisuuksissa koottiin myös ideoita elinkeinotoiminnan monipuolistamiseksi ja tehtiin kylistä SWOT-analyysit.

4.1 Matkailu

Projektin keskeisimpiä tavoitteita oli maaseudulla toteutettavien matkailupalveluiden lisääminen. Projektin aikana oli suunnitteilla useita matkailuhankkeita, joista toteutuksessa pisimmälle pääsi Raahen Eräpojat Oy-niminen pääasiassa yrityksille ohjelmapalveluita tarjoava yritys.

Matti Liimataisella on ollut valmisteilla useita matkailuhankkeita. Yritykset ovat myös käynnistäneet yhteistyötä. Lisäksi valmisteilla on hankkeita, jotka tarvitsevat liikeidean selkiyttämistä ja tuotteistamista. Yritysideoiden valmistelussa käytettiin lisäksi mm. Raahen matkailutoimiston sekä Kalajoen matkailupalvelun asiantuntemusta. Lisäksi tehtiin vierailuita muualla toimiviin matkailuyrityksiin sekä käytiin alan messuilla.

4.2 Reitit

Kyläläisten talkoovoimin sekä yhteistyössä Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen kanssa rakennettiin reittiverkostoa sekä laavuja eri kylille niin matkailutoiminnan kuin kyläläistenkin käyttöön. Laavuja rakennettiin yhteensä 5 kpl. Latuverkostoa rakennettiin eri kylille yli 20 kilometriä.

Moottorikelkkareitti Haapajärven tekoaltaalta eteenpäin jäi projektin aikana vielä toteutumatta. Vaihtoehtoisia reittisuunnitelmia tehtiin useita, mutta riittävän hyvää toteutusmallia ei onnistuttu löytämään. Reitti toteutunee lähivuosina koska kelkkailun suosio kasvaa koko ajan ja kaikkien osapuolten etu on, että se saadaan merkityille reiteille. Kaupunginhallitus on nimennyt asiaa varten yhdyshenkilönsä.

4.3 Muita matkailua tukevia hankkeita

Kettukankaan muinaishauta-aluetta tutkittiin yhteistyössä projektin ja Oulun yliopiston kanssa. Yliopiston opiskelijat tekivät kesällä 1999 alueella kaivauksia. Samoin järjestettiin opaskoulutusta yhteistyössä Raahen työväenopiston kanssa. Mattilanperän lähihistoriaa tutkii Oulun yliopiston opiskelija Tommi Sulkala.

Siniluotoon siirrettiin kahvilarakennus. Kesäkahvila on ollut auki kahtena kesänä. Siniluodon kehittäminen on yksi keskeisiä kohteita Haapajoki-Arkkukarin alueella. Valmisteilla on siirtää Siniluotoon toinenkin rakennus tukemaan alueen palveluja.

Keväällä 2000 järjestettiin ensimmäinen seutukunnallinen sisäinen myyntipäivä, jonka järjestelyihin projekti ja projektin yrittäjät osallistuivat. Päivä oli onnistunut koulutustilaisuus ja sen suuntaisia tapahtumia tullaan järjestämään tulevaisuudessakin.

4.4 Kylien aktivointi

Kylätoimikuntien rekisteröityminen on tullut entistä merkityksellisemmäksi mm. siksi, että yhdistyksen tulee olla rekisteröity ennenkuin se voi hakea ulkopuolista rahoitusta hankkeelleen. Myös Raahen kylistä osa on jo rekisteröitynyt ja osa rekisteröityi projektin aikana.

Projektin alussa kierrettiin systemaattisesti kaikki kylät ja niihin osallistui noin 200 henkilöä.

Lisäksi projektin aikana on järjestetty mm. seuraavat koulutustilaisuudet:

- marraskuussa 1998 seutukunnallinen maaseutuelinkeinoseminaari (luennoitsijana mm. maaseutuneuvos Eero Uusitalo sekä mm. seutukunnan yrittäjiä)
- kylien ATK-koulutus yhteistyössä Verkossa-projektin kanssa talvella 1999 - 2000
- maaseudun hanketoiminta -koulutus yhteistyössä Oulun maaseutuasiamesprojeektin kanssa huhtikuussa 2000
- lisäksi kylätoimikuntien kokouksissa on kerrottu muista uuden ohjelmakauden mahdollisuuksista (ennenmuuta Leader +)

Koulutustilaisuuksien järjestämisessä huomioitiin laajasti alueella toimivat muut projektit ja organisaatiot. Esim. yrittäjäkoulutusta ei järjestetty projektin voimin erikseen, koska mm. alueen oppilaitokset järjestivät aihetta käsittelevää koulutusta runsaasti.

4.5 Tiedotus

Projektista tiedotettiin pääasiassa alueen paikallislehdissä (Raahen Seutu ja Raahelainen). Lisäksi käytettiin paikallisradiota (Raahen Vartti). Paikallislehdissä oli yhteensä 8 juttua ja sanomalehti Kalevassa 3 juttua. Paikallisradio Pookissa projektista kerrottiin 4 kertaa ja YLE:n alueradiossa kaksi kertaa.

Muutoin projektin asioista tiedotettiin esim. kylätoimikuntien järjestämissä kyläilloissa, kylätiedotteissa ja seminaareissa. Lisäksi osallistuttiin erilaisiin messutapahtumiin (matkamessut Helsingissä, Oulun yleismessut, Raahen merikaupunkimessut, Ruukin luomumarkkinat, Saloisten päivät)

5. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

5.1 Yritystoiminta

Projektin keskeisiä mittareita ovat syntyneet uudet yritykset ja työpaikat. Projektiin osallistui lukuisa joukko ihmisiä, joilla oli jonkinlainen yritysidea. Projektipäällikkö valmisteli hankkeet yhteistyössä yrittäjän kanssa, etsi mahdolliset ulkopuoliset asiantuntijat, kävi ”vakoiluretkellä” vastaavien muualla toimivien yritysten luona. Luonnollisesti tehtiin yhteistyötä Raahen Seudun elinkeino- ja kehittämiskeskuksen, uusyrityskeskuksen sekä TE-keskuksen kanssa.

Projektin aikana syntyi neljä uutta yritystä.

5.2 Kylien vetovoimatekijät/asuinympäristön viihtyvyys

Kylät ovat aktivoituneet itse toimimaan alueensa markkinoinnissa. Vaikka kylillä ei olekaan vakituista uhkaa esim. lopettava kyläkoulu ovat kylät oivaltaneet jatkuvan toiminnan merkityksen. Erityisesti Mattilanperä ja Haapajoki-Arkkukari ovat markkinoineet kyliään aktiivisesti. Myös kaupungin tulee aktiivisesti omilla toimillaan tukea Raahen maaseutualueiden asuttuna pitämistä ja kehittämistä. Rakennuspaikkoja tulee olla riittävästi saatavissa myöskin maaseutukylissä.

Projekti on tukenut kylien pieniä asukkaiden viihtyvyyteen liittyviä hankkeita. Kylien talkoovoimin on rakennettu mm. liikuntapaikkoja (esim. Ketunperän uimapaikka), Mattilanperän useat eri hankkeet (Kettukankaan muinaishauta-alueen opastus, kultapuisto) sekä Arkkukarin kyläriihi ja liikuntapaikat. Kaupungin sofy-projektit ovat omalta osaltaan tehneet samansuuntaisia toimenpiteitä myös projektin alueella.

5.3 Yleisiä tavoitteita

Hankkeessa on pyritty kehittämään kyliä ja niiden hankkeita tasapuolisesti. Kaikki halukkaat ovat pystyneet osallistumaan projektiin. Aktiivisimmat ovat luonnollisesti onnistuneet hyödyntämään mahdollisuuksia parhaiten. Kaikilla kyläkulmilla on kuitenkin hankkeen edetessä tehty erilaisia aktiviteetteja. Ne ovat luonnollisesti olleet erityyppisiä johtuen kylien erilaisuudesta. Talkoita on eri puolilla

tehty runsaasti ja aktiivisuus on näkynyt pienten hankkeiden muodossa. Myöskin kylien yhteistoimintaa on virinnyt. Oletettavaa on että kuluvalle ohjelmakaudella toteutetaan kylien omia isompiakin hankkeita.

Kylien yhteistoimintaa aktivoitiin myös järjestämällä lukuisia yhteisiä tapaamisia eri aiheista. Koulutusta järjestettiin eri kylillä sekä sovittiin eri kylätapahtumien aikatauluista ettei päällekkäisyyksiä sattuisi. Kylien verkottuminen omien kylien kuin kuutoskuntien muidenkin kylien kanssa on alkamassa. Kylien yhteistyötä edesauttaa myös projektin aikana perustettu Pohjois-Pohjanmaan kylät ry.

6. HANKKEEN TALOUS

Pohjois-Pohjanmaan TE-keskuksen maaseutuosasto rahoitti hanketta kahdella rahoituspäätöksellä.

Kustannukset	Myönnetty	Toteutunut
Palkat	648.000	689.914,81
Ostopalvelut	140.000	132.636,45
Matkakulut	56.000	44.188,01
Muut kustannukset	146.000	193.026,64 *
Yhteensä	990.000	1.059.765,91

* sisältää talkootöitä (75.000), joka on otettu huomioon laskennallisena eränä.

Talkoot ovat koostuneet mm. kylien latujen maastotöistä, liikuntapaikkojen kunnostamisesta, reittien merkitsemisistä ym.

Hankkeen rahoitus	Myönnetty	Toteutunut	Loppumaksatus
EU-rahoitus EMOTR	330.000	242.000	
TE-keskus	453.000	334.000	
Raahen kaupunki	107.000	107.000	
Yksityinen rah.	100.000	100.000	
Yhteensä	990.000	783.000	

Hankkeen kirjanpito on pidetty Raahen kaupungin rahatoimistossa. Hankkeen toteutuksessa ei näin ollen ole ollut ongelmia kassarahoituksen järjestämisessä.

7. JATKOTOIMENPITEET JA PROJEKTIN ARVIOINTIA

Projektin aikana nousi yhdeksi kehittämishankkeeksi Haapajärven tekoaltaan kunnostus. Asian tiimoilta järjestettiin Raahessa kokous, johon kutsuttiin eri tahojen edustus. Hanketta valmistelemaan asetettiin toimikunta. Hanke on laaja ja siitä on tehty erillinen suunnitelma, joka käsittää myös muita kunnostustarpeessa olevia vesialueita. Hanketta viedään eteenpäin Pohjois-Pohjanmaan Ympäristökeskuksen kanssa yhteishankkeena.

Mattilanperän muinaishauta-alueen matkailullinen hyödyntäminen on vielä kesken. Alueelle on pystytetty opasteita ja siellä käy väkeä ”omin päin”. Useaan otteeseen on keskusteltu muidenkin historiakohteiden tutkimisesta niin Raahen kuin naapurikuntienkin alueella. Tämä voisi olla myös seuraavan projektin aiheena.

Projektissa tehtiin paljon pieniä asioita ja kuntakohtainen laajuus tuntui jossakin vaiheessa liiankin suurelta. Omatoimisimmat kylät saivat hankkeita vireille luonnollisesti enimmänsä. Kuluvalle ohjelmakaudella on korostettu, että hankkeiden tulee olla isompia esim. seutukuntia koskevia ja mieluummin laajempiakin. Onko se oikeansuuntaista kehitystä kun samanaikaisesti puhutaan ruohonjuuritason toiminnasta?

Kylähankkeen jatkotoimenpiteistä osa tulee toteutettavaksi kuluvalle ohjelmakaudella. Mukaanpääsy Leader-ohjelman piiriin tulee olemaan erittäin tärkeää. Se mahdollistaa mm. rahoituksen niille useille pienillekin hankkeille, joita projektin aikana eri tahoilla on ideoitu.

Projektin keskeisiä tavoitteita oli uusien yrityshankkeiden aikaansaaminen, jossa onnistuttiin. Matkailu nousi keskeisimmäksi teemaksi niinkuin alunperin projektisuunnitelmaa tehtäessä otaksuttiin. Jo toiminnassa olevissa yrityksissä oli myös investointihankkeita mutta niitä ei vielä projektin aikana saatu käynnistettyä. Toivottavasti ne tulevat toteutumaan mahdollisemman pikaisesti, sillä julkinen rahoitustuki ei liene kasvavan tulevana vuosina.

Raahen kylät ovat erilaisia ja niissä tehtävät aktiviteetit erilaisia. Kyläkohtaisilla sofy-hankkeilla tuettiin myös erilaisia kylien palveluihin ja viihtyvyyteen tähtääviä toimenpiteitä.

Projekti sai hyvin myönteistä julkisuutta ja erilaisista hankkeista tiedotettiin näkyvästi niin kyläläisten, kylätoimikuntien kuin projektinkin toimesta.